

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Offentlig versjon

Sak 2022/898

A

mot

Festiviteten Bar & Scene AS v/Advokatfirmaet Wiersholm AS

**Vedtak av 18. januar 2023 fra Diskrimineringsnemnda,
sammensatt av følgende medlemmer:**

Elisabeth Deinboll (nemndleder)

Henriette Nazarian

Jens Kristian Johansen

Postadresse
Diskrimineringsnemnda
Postboks 208 Sentrum
5804 Bergen

Telefon
(+47) 909 33 125

E-post
post@diskrimineringsnemnda.no

Hjemmeside
www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmål om et utested har handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av alder, ved å nekte en gjest inngang fordi hun var under 23 år.

Bakgrunn for saken

Festiviteten Bar & Scene er et utested i Hamar som har en nedre aldersgrense på 23 år. Lokalet benyttes som konsertarena, selskapslokaler og til seminarer. Utestedet ligger i samme bygg, vegg i vegg med O'Learys som har en nedre aldersgrense på 20 år. Festiviteten og O'Learys har samme eiere og er tett knyttet sammen. O'Learys driftes i selskapet Victoriakvartalet AS. Victoriakvartalet AS er eiet 90 % av Vold Eiendommer AS. Festiviteten er eiet 52 % av Vold Eiendommer AS. Både Festiviteten og Victoriakvartalet AS har leiekontrakter med Sentrumskvartalene AS, som er eiet 100 % av Vold Eiendommer AS.

Festiviteten og O'Learys har felles garderobe og inngang, og det er muligheter for å bevege seg mellom lokalene innvendig. Gjестene på Festiviteten er i hovedsak i alderssegmentet 23 til 35 år, mens publikum på O'Learys i hovedsak er tidlig i 20-årene. Stedene er forsøkt innrettet etter målgruppen, blant annet med tanke på musikk.

A ble nektet inngang til utestedet Festiviteten Bar & Scene fordi hun var under 23 år.

A klaget saken inn for Diskrimineringsnemnda 8. juli 2022. Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 6. desember 2022 i Statens Hus i Bergen. Nemnda var satt med nemndleder Elisabeth Deinboll og nemndmedlemmene Henriette Nazarian og Jens Kristian Johansen. Sekretariatet var representert ved Kristine Fleten Sandven, Tonje Taranger og Tommy Høyvik Flesland.

Partenes syn på saken

A har i hovedsak anført:

A ble diskriminert på grunn av alder, da hun ble nektet inngang til utestedet Festiviteten Bar & Scene.

Festiviteten Bar & Scene AS v/advokat Georg Abusdal Engebretsen har i hovedsak anført:

Det foreligger ikke brudd på likestillings- og diskrimineringsloven § 6. Aldersgrensen ved Festiviteten utgjør lovlig forskjellsbehandling, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

Aldersgrensen ivaretar for det første et saklig formål. Et eventuelt bortfall av aldersgrensen vil medføre store økonomiske tap både for Festiviteten, men også for nabolokalet O'Learys. Begge utestedene har felles eiere. Dette er Hamars to eneste nattklubber. Et godt samspill mellom nattklubbene er av stor betydning for at de begge skal overleve økonomisk, og for at befolkningen i Hamar skal kunne ha et adekvat tilbud. Dette innebærer at alle aldersgrupper må kunne ha et tilbud som passer dem.

Festiviteten hadde en «testdag» for å se hvordan markedet reagerte på 20-års aldersgrense både ved Festiviteten og O'Learys. Testdagen fant sted lørdag 9. juli 2022. O'Learys opplevde en nedgang i omsetning. De ansatte rapporterte også om mer uvøren opptreden blant gjestene, samt et fiendtlig miljø – både gjestene imellom og overfor de ansatte. Det var også en rekke gjester fra det vanlige klientellet som forlot stedet. Beslutningen om å ha 20-års grense ble ikke annonsert, men dette ble likevel raskt kjent. Det er dermed all grunn til å tro at nedgangen i omsetningen ville fortsatt, og sannsynligvis tiltatt i tiden fremover. Resultatene fra prøveordningen viser klart behovet for en aldersgrense. Omsetningen ved O'Learys falt med over 45.000 kroner, tilsvarende 29 % av normal inntjening en lørdag.

Lørdagen etter, med aldersgrense 23 ved Festiviteten, steg omsetningen på O'Learys med over kr. 60.000, tilsvarende 54 % økning fra den foregående helgen.

Prøveordningen med senket aldersgrense ved Festiviteten medførte umiddelbart inntektstap og bortfall av et viktig tilbud for Hamars unge befolkning. På lengre sikt vil dette kunne gjøre det vanskelig å betjene kostnadene knyttet til drift av stedet. Dersom økonomien blir svekket, vil det få konsekvenser for driften av arenaen som kostet 18 millioner kroner å etablere. Vold Eiendommer vil da måtte vurdere om nattklubb-konseptet ved Festiviteten må avvikles. Videre kan det bli nødvendig med delvis avvikling av konsertvirksomheten. Dette er alvorlig for tilbudet i byen ettersom Festiviteten er Hamars kanskje viktigste konsertarena.

Opprettholdelse av prøveordningen ville videre true nattklubb-driften ved O'Learys. Nedleggelse av nattklubben innebærer et estimert årlig tap på MNOK 10 til 15. Et så stort tap ville være vanskelig for restaurant-delen av konseptet å bære. Etableringen av O'Learys, som kostet 17 millioner kroner, vil således være bortkastet.

Av disse grunner er det Festiviteten's klare oppfatning at det var uforsvarlig å fortsette prøveperioden med lavere aldersgrense. Aldersgrensen på 23 år ble derfor gjeninnført.

Festiviteten har også dokumentert at bortfall av aldersgrensen vil kunne føre til at unge voksne i alderen 23-35 i Hamar i praksis mister et viktig kultur- og fritidstilbud. I DIN-2018-244 var spørsmålet om en studentsamskipnad hadde handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av alder, ved å ha øvre aldersgrense på 35 år for tildeling av studentbolig. Diskrimineringsnemnda viste til at formålet med aldersgrensen var «å prioritere yngre studenter, for å sikre deres mulighet til sosial og økonomisk integrering» og at dette var et saklig formål. Vurderingen har likhetstrekk med nærværende sak, hvor aldersgrensen er satt av hensyn til et visst alderssegment og deres mulighet for sosial utfoldelse. I en by med et større utelivstilbud vil naturligvis hensynet kunne bli vurdert annerledes, men de konkrete forhold må, i tråd med forarbeidene, tas i betraktning ved vurderingen.

Videre er det grunn til å minne om at særaldersgrenser på en rekke av samfunnets områder blir akseptert og ansett saklige. Et eksempel er at flere boligprosjekter setter en øvre aldersgrense for kjøpere – såkalte seniorleiligheter. Videre er det flere private virksomheter og organisasjoner som opererer med egne aldersgrenser. Dette er for eksempel tilfellet for Den Norske Frimurerorden, hvor et kriterium for medlemskap er at søkeren har fylt 21 år. Organisasjonen aksepterer for øvrig heller ikke kvinner som medlemmer. Aldersgrense på 21 år har også eksempelvis Odd Fellow Ordenen. Førerrett til buss er avhengig av at sjåføren har fylt 24, selv om kognitive evner ikke skulle tilsa en femårs venteperiode fra alminnelig alder for førerrett. Likeledes er aldersgrensen 24 år for tung motorsykkel og 21 år for lastebil.

De ovennevnte eksemplene illustrerer at det for en rekke organisasjoner, prosjekter og sertifiseringer, opereres med særegne aldersgrenser – av flere ulike årsaker. Saklige hensyn og privat autonomi veier gjennomgående tungt. Det er derfor uheldig hvis enkelte samfunnsområder ikke skal kunne bli hørt med fornuftige argumenter for særaldersgrenser. Dette gjelder særlig områder hvor lovgiver ikke har tatt et aktivt valg om at praksisen var ment å omfattes av den nye likestillings- og diskrimineringsloven. Dette er tilfellet for aldersgrenser på utesteder.

For det andre er tiltaket nødvendig. Det har vært forsøkt andre tiltak enn aldersgrense for å oppnå formålet med aldersgrensen. Festiviteten har hatt en prøveordning hvor aldersgrensen var 20 år. Erfaringene fra prøveordningen er at en aldersgrense på 23 år er nødvendig for å oppnå formålet. Et forbud mot den ønskede aldersgrensen vil kunne påføre Festiviteten's eierselskap betydelige tap. Dette er dokumentert gjennom prøveordningen. Aldersgrensen sørger for en jevn spredning mellom Festiviteten og O'Learys, og sørger for at forsvarlig drift kan

oppretholdes. Samtidig blir ikke aldersgruppen 23-35 «fortrengt» fra Festiviteten.

Det følger av Prop. 81 L (2017-2018) kap. 12.2.1 side 119 at dersom det finnes andre handlingsalternativer som er egnet til å oppnå formålet uten å diskriminere, og disse alternativene ikke er uforholdsmessig ressurskrevende «vil dette være et sterkt argument for at forskjellsbehandlingen ikke er nødvendig».

Festiviteten har få handlingsalternativer for å oppnå formålene, annet enn å sette en aldersgrense. En aldersgrense er en objektiv og rettferdig måte å ivareta formålene, og sikrer at grensen blir likt praktisert.

Hvordan formålet kan ivaretas skiller seg fra blant annet DIN-2018-134, DIN-2019-117 og DIN-2020-41. I disse sakene var formålet henholdsvis å overholde plikten til en effektiv skjenkekontroll og håndtere overstadig berusede gjester, samt at disse ikke forulempet andre gjester. Diskrimineringsnemnda pekte på at dette kunne oppnås ved en nøyere kontroll av legitimasjon, og ved å ha flere vakter til stede. I motsetning til disse sentrale sakene om aldersdiskriminering ved utesteder, finnes det ikke enkle tiltak Festiviteten kan innføre.

For det tredje er ikke aldersgrensen uforholdsmessig inngripende. Aldersgrensen gjelder et utested i nær tilknytning til et sted som praktiserer lavere aldersgrense. De under 23 år har derfor et tilsvarende tilbud. Derimot er ulempene for selskapet av en slik karakter at en interesseavveining tilsier at aldersgrensereglene utgjør en rimelig løsning.

Forarbeidene (Prop. 81 L 2016-2017) punkt 14.2.3 gir anvisning på at det må legges stor vekt på hvor inngripende forskjellsbehandlingen er. Løsningen må samlet sett «fremstå som rimelig». I foreliggende tilfelle kan det ikke sies å være inngripende for klager å ikke komme inn på den delen av utestedet Festiviteten utgjør. Det er en annen nattklubb i samme lokale, hvor aldersgrensen er 20 år. Dette må ses opp mot de store følgene som et bortfall av aldersgrense vil kunne få for Festiviteten. Videre vil de økonomiske følgene strekke seg til O'Learys, slik at Festivitetsens eier pådras ytterligere økonomiske konsekvenser.

For det fjerde har nemndspraksis knyttet til aldersgrenser på utesteder etter lovendringen i 2017 vært svært restriktiv. Det kan stille spørsmålsteget ved om senere praksis er i tråd med lovgivers intensjon med lovendringen. Et utgangspunkt om at aldersgrenser ved utesteder er ulovlig, må ikke stenge for at lovlig forskjellsbehandling kan konstateres i de tilfellene det finnes gode grunner for slike aldersgrenser. Den linjen nemnda har lagt seg på, kan virke å være i utakt med lovgivers intensjon. Dersom praksisen med at aldersgrenser utover alkohollovens regler som hovedregel er ulovlig, må unntaket i lovens § 9 være reelt og komme til anvendelse der det er rimelig. Det vil innebære et sterkt inngrep i private selskapers autonomi og deres mulighet til å innrette sin

virksomhet etter næringsøkonomiske prinsipper dersom unntaket ikke kommer til anvendelse. Et slikt inngrep har ikke fått klar tilslutning fra lovgiver.

Nemndas syn på saken

Diskrimineringsnemnda har kommet til at Festiviteten Bar & Scene AS har diskriminert A på grunn av alder.

Rettslige utgangspunkt

Likestillings- og diskrimineringsloven § 6 forbyr diskriminering på grunn av alder. Med diskriminering menes direkte og indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter unntaksbestemmelsene i §§ 9 og 10, eller bestemmelsen om positiv særbehandling i § 11. Direkte forskjellsbehandling er når en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, her på grunn av alder, jf. § 7.

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet når den har et saklig formål, er nødvendig for å oppnå formålet og ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles, jf. lovens § 9.

Forbudet mot aldersdiskriminering utenfor arbeidslivet ble innført med likestillings- og diskrimineringsloven. Aldersgrenser i lov og forskrift anses ikke som ulovlig forskjellsbehandling, jf. lovens § 9 tredje ledd. Det fremgår av forarbeidene at øvre og nedre aldersgrenser for å komme inn på utesteder i utgangspunktet er ulovlig forskjellsbehandling, med mindre aldersgrensen samsvarer med grensene for alkoholserving, se Prop. 81 L (2016-2017) side 307.

Grensene for alkoholserving er henholdsvis 18 og 20 år, avhengig av type alkoholholdig drikke, jf. alkoholloven § 1-5.

Nemnda kan pålegge stansing, retting og andre tiltak som er nødvendige for å sikre at diskriminering opphører, jf. diskrimineringsombudsloven § 11 annet ledd. Nemnda kan også treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegg dersom fristen for å etterkomme pålegget oversittes, jf. diskrimineringsombudsloven § 13 første ledd.

I bevisvurderingen gjelder det alminnelige beviskravet i sivile saker. Nemnda må legge til grunn det faktum som er mest sannsynlig, se for eksempel Høyesteretts dom i HR-2020-2476-A, avsnitt 74 og 75.

Den konkrete vurderingen

Det er ikke bestridt at A ble nektet inngang til Festiviteten Bar & Scene fordi hun var under 23 år gammel. Nemnda legger derfor til grunn at A ble utsatt for direkte forskjellsbehandling på grunn av alder.

Dermed må nemnda ta stilling til om Festiviteten Bar & Scene AS har sannsynliggjort at forskjellsbehandlingen likevel var lovlig, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 9. Vilkårene er at forskjellsbehandlingen har et saklig formål, er nødvendig for å oppnå formålet og at den ikke er uforholdsmessig inngripende.

Nemnda har i tidligere saker uttalt at lovgiver har ment i betydelig grad å begrense utesteders mulighet til selv å bestemme hvilke aldersgrupper som skal ha adgang, sammenlignet med tidligere rettstilstand og praksis, jf. Prop. 81 L (2016-2017) side 307. Forskjellsbehandling i form av aldersgrenser som ikke er knyttet til aldersgrensene for alkoholservering vil bare i særlige unntakstilfeller være lovlig etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9, jf. følgende uttalelse på side 146 i Prop. 81 L (2016-2017):

«At forskjellsbehandlingen må være saklig, betyr at begrunnelsen må være legitim og at det må være et reelt behov for å forskjellsbehandle. En rekke formål kan tenkes å være saklige, og vurderingen må være om formålet er knyttet til en beskyttelsesverdig interesse. Dette vil typisk være hensyn til helse og sikkerhet, herunder beskyttelse mot psykisk, fysisk og økonomisk skade. At enkelte aldersgrupper erfaringsmessig lager mer støy enn andre, vil imidlertid vanskelig anses som en legitim begrunnelse [med] mindre det foreligger helt spesielle forhold».

Festiviteten Bar & Scene har vist til at formålet med aldersgrensen er begrunnet i økonomiske hensyn.

Etter nemndas vurdering, kan et økonomisk hensyn være en beskyttelsesverdig interesse og således en saklig grunn til forskjellsbehandling. Det er opplagt at næringslivet har et berettiget behov for å sikre sin virksomhet økonomisk. Departementet har imidlertid lagt til grunn at det skal en del til for at et slikt hensyn skal kunne legitimere en forskjellsbehandling, særlig i tilfeller der aldersgrupper nektes tilgang til varer og tjenester, jf. Prop. 81 L (2016-2017) på side 146. Det må påregnes at en opphevelse av aldersgrenser som ikke har grunnlag i grensene for alkoholservering, kan medføre noen omstillingskostnader i utelivsbransjen, jf. Prop. 81 L (2016-2017) på side 307.

Nemnda finner at Festiviteten Bar & Scene ikke har dokumentert sin påstand om at det vil oppstå et betydelig økonomisk tap dersom de åpner utestedet for personer under 23 år. Nemnda legger avgjørende vekt på at det kun ble gjennomført en testdag 9. juli. Endringen i aldersgrensen var heller ikke annonsert. Det økonomiske tapet til O'Learys kan derfor ha andre årsaker enn at aldersgrensen til Festiviteten Bar & Scene ble satt ned.

Festiviteten Bar & Scene har også vist til at aldersgrensen er begrunnet i at «enkelte aldersgrupper erfaringsmessig lager mer støy enn andre». Den 9. juli

rapporterte de ansatte om en mer uvøren opptreden blant gjestene, samt et fiendtlig miljø – både gjestene imellom og overfor de ansatte. Det førte til at en rekke gjester fra det vanlige klientellet forlot stedet. Slik nemnda ser det, må utestedet kunne sette inn en rekke andre tiltak, herunder bortvisning, for å stanse uvøren eller fiendtlig opptreden fra gjesters side.

Festiviteten Bar & Scene har videre vist til at de ønsker å prioritere unge voksne i alderen 23-35 år, og at et bortfall av aldersgrensen vil kunne føre til at aldersgruppen mister et viktig kultur- og fritidstilbud. Det vises blant annet til avgjørelsen i DIN-2018-244 og at særaldersgrenser på en rekke av samfunnets områder blir akseptert og ansett som saklige.

Hensynet til å fremme økonomisk, kulturell og sosial integrering for en aldersgruppe, kan være et saklig formål, jf. Prop. 81 L (2016-2017) på side 146. Hensynet gjør seg imidlertid ikke gjeldende i denne saken. Festiviteten Bar & Scene viser blant annet til avgjørelsen i DIN-2018-244. Avgjørelsen gjaldt spørsmålet om det var saklig å prioritere yngre studenter fremfor eldre ved tildeling av studentbolig. Nemnda mener at avgjørelsen ikke har overføringsverdi fordi det er andre hensyn som begrunner aldersgrenser på andre samfunnsområder. Det samme gjelder ved enkelte særaldersgrenser. Nemnda tar derfor ikke stilling til særaldersgrensene, men legger vekt på føringene fra lovgiver ved sin vurdering av saken.

Det foreligger ikke saklig grunn til å forskjellsbehandle yngre gjester på grunn av alder. Bruken av 23-års aldersgrense er derfor ulovlig.

Diskrimineringsnemnda har etter dette konkludert med at Festiviteten Bar & Scene AS har handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av alder, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 6, da A ble nektet inngang til utestedet.

Ved brudd på diskrimineringsregelverket kan nemnda gi pålegg om å stanse diskrimineringen, jf. diskrimineringsombudsloven § 11 annet ledd. Nemnda må vurdere konkret om pålegget utgjør en forholdsmessig reaksjon, jf. Prop. 80 L (2016-2017) side 105.

Festiviteten Bar & Scene AS ble 17. november 2022 varslet om mulig pålegg om å stanse bruk av aldersgrense som er i strid med diskrimineringsregelverket, og om mulig tvangsmulkt, med uttalelsesfrist innen 2. desember. Festiviteten Bar & Scene AS kommenterte forhåndsvarselet.

Forbudet mot aldersdiskriminering utenfor arbeidsforhold har vært i kraft siden januar 2018. Selv om lovendringen skjedde for mer enn fire år siden, tyder mye på at aldersgrenser i strid med diskrimineringsregelverket fortsatt er utbredt i utelivsbransjen. Diskrimineringsnemnda har hatt en stor økning i antall klagesaker på dette området. For å sikre at den aldersdiskriminerende praksisen

faktisk opphører etter vedtak, mener nemnda det er nødvendig å pålegge de konkrete utestedene å stanse bruk av aldersgrenser i strid med regelverket.

Nemnda besluttet i sak 2022/552 å gi pålegg til Festiviteten Bar & Scene AS om å stanse bruk av 23-års aldersgrense. Frist for gjennomføring av pålegget ble satt til 30. januar 2023. Innen samme frist må Festiviteten Bar & Scene AS sende bekreftelse til Diskrimineringsnemnda om at pålegget er gjennomført.

For å sikre gjennomføringen av pålegget, vedtok nemnda tvangsmulkt med kroner 2000 per virkedag inklusive lørdag. Nemndlederen kan avgjøre at tvangsmulkten skal begynne å løpe når fristen er gått ut.

Vedtaket er enstemmig.

Sak 2022/898

Diskrimineringsnemnda har fattet følgende vedtak:

Festiviteten Bar & Scene AS har diskriminert A på grunn av alder.

Elisabeth Deinboll
nemndleder

Henriette Nazarian

Jens Kristian Johansen

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.